

**CONVENȚIE RELATIVĂ LA CONTRACTUL DE TRANSPORT INTERNAȚIONAL AL
MĂRFURILOR PE ȘOSELE (C.M.R.),**

OT 19.05.56

* * *

Publicată în ediția oficială
"Tratate internaționale", 1998, volumul 4, pag.147

Încheiată la 19 mai 1956 la Geneva

Preambul

Părțile contractante, recunoscând utilitatea reglementării într-un mod uniform a condițiilor contractului de transport internațional de mărfuri pe șosele, în special în ceea ce privește documentele folosite pentru acest transport și responsabilitatea transportatorului au convenit asupra celor ce urmează:

Capitolul I

Domeniul de aplicare

Articolul 1

1. Prezenta Convenție se aplică oricărui contract de transport de mărfuri pe șosele cu vehicule, când locul primirii mărfii și locul prevăzut pentru eliberare, așa cum sunt indicate în contract, sunt situate în două țări diferite, dintre care cel puțin una este țară contractantă, independent de domiciliul și de naționalitatea participanților la contract.

2. În sensul prezentei Convenții, prin "vehicule" se înțeleg automobilele, vehiculele articulate, remorcile și semiremorcile, așa cum sunt ele definite în articolul 4 al Convenției asupra circulației rutiere din 19 septembrie 1949.

3. Prezenta Convenție se aplică chiar dacă transporturile intrând în domeniul ei de aplicare sunt efectuate de către state sau de către instituții ori organizații guvernamentale.

4. Prezenta Convenție nu se aplică:

a) transporturilor efectuate pe baza convențiilor poștale internaționale;

b) transporturilor funerare;

c) transporturilor efectelor de strămutare.

5. Părțile contractante se obligă să nu aducă nici o modificare prezentei Convenții prin acorduri speciale încheiate între două sau mai multe dintre ele, putându-se totuși scoate de sub prevederile ei micul trafic de frontieră sau autorizată folosirii de scrisorii trăsura reprezentative a mărfii în transporturile efectuate exclusiv pe teritoriile lor.

Articolul 2

1. Dacă vehiculul conținând mărfuri este transportat pe o parte a parcursului pe mare, cale ferată, cale navigabilă interioară sau aeriană, fără descărcarea mărfii din vehicul, cu excepția aplicării eventuale a dispozițiilor articolului 14, prezenta Convenție se aplică pentru întregul transport. Totuși, în măsura în care s-a dovedit că o pierdere, o avarie sau o întârziere la eliberarea mărfii, care a survenit în cursul transportului cu un alt fel de transport decât cel rutier, nu a fost cauzată de o acțiune sau omisiune a transportatorului rutier și că provine dintr-un fapt care nu a putut să se producă decât în cursul și din cauza transportului nerutier, răspunderea transportatorului rutier nu este determinată de prezenta Convenție, ci de felul în care răspunderea transportatorului nerutier ar fi fost

determinată, dacă un contract de transport ar fi fost încheiat între expeditor și transportatorul nerutier numai pentru transportul mărfii, conform prevederilor legale privind transportul de mărfuri printr-un alt fel de transport decât cel rutier. Cu toate acestea, în lipsa unor astfel de prevederi, răspunderea transportorului rutier va fi determinată de prezenta Convenție.

2. Dacă transportatorul rutier este în același timp și transportator nerutier, răspunderea sa este, de asemenea, determinată de prevederile paragrafului 1, ca și când funcția sa de transportator rutier și funcția sa de transportator nerutier ar fi exercitate de către două persoane diferite.

Capitolul II

Persoanele pentru care răspunde transportatorul

Articolul 3

Pentru aplicarea prezentei Convenții, transportatorul răspunde ca de propriile sale acțiuni și omisiuni, de acțiunile și omisiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la serviciile cărora recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcțiilor lor.

Capitolul III

Încheierea și executarea contractului de transport

Articolul 4

Proba contractului de transport se face prin scrisoare de trăsură. Absența, neregularitatea sau pierderea scrisorii de trăsură nu afectează nici existența, nici valabilitatea contractului de transport, care rămâne supus dispozițiilor prezentei Convenții.

Articolul 5

1. Scrisoarea de trăsură este întocmită în trei exemplare originale, semnate de expeditor și de transportator, aceste semnături putând să fie imprimare sau înlocuite prin ștampilele expeditorului și transportatorului, dacă legislația țării în care este întocmită scrisoarea de trăsură o permite. Primul exemplar se trimite expeditorului, al doilea însoțește marfa, iar al treilea se reține de transportator.

2. În cazul în care marfa de transportat trebuie să fie încărcată în vehicule diferite sau dacă este vorba de diferite feluri de marfă ori de loturi distincte, expeditorul sau transportatorul are dreptul să ceară întocmirea de scrisori de trăsură pentru fiecare vehicul folosit sau pentru fiecare fel de marfă ori lot de mărfuri.

Articolul 6

- 1) Scrisoarea de trăsură trebuie să conțină următoarele date:
 - a) locul și data întocmirii sale;
 - b) numele și adresa expeditorului;
 - c) numele și adresa transportatorului;
 - d) locul și data primirii mărfii și locul prevăzut pentru eliberarea acesteia;
 - e) numele și adresa destinatarului;
 - f) denumirea curentă a naturii mărfii și felul ambalajului, iar pentru mărfurile periculoase, denumirea lor general recunoscută;
 - g) numărul coletelor, marcajele speciale și numerele lor;
 - h) greutatea brută sau cantitatea altfel exprimată a mărfii;
 - i) cheltuielile aferente transportului (preț de transport, cheltuieli accesorii, taxe de vamă și alte cheltuieli survenite de la încheierea contractului și pînă la eliberare);
 - j) instrucțiunile necesare pentru formalitățile de vamă și altele;
 - k) indicația că transportul este supus regimului stabilit prin prezenta Convenție și nici unei alte clauze contrare.
2. Dacă este cazul, scrisoarea de trăsură trebuie să conțină și

indicațiile următoare:

- a) interzicerea transbordării;
 - b) cheltuielile pe care expeditorul le ia asupra sa;
 - c) totalul sumelor ramburs de perceput la eliberarea mărfii;
 - d) valoarea declarată a mărfii și suma care reprezintă interesul special la eliberare;
 - e) instrucțiunile expeditorului către transportator cu privire la asigurarea mărfii;
 - f) termenul convenit în care transportul trebuie să fie efectuat;
 - g) lista documentelor remise transportatorului.
3. Părțile pot insera în scrisoarea de trăsură orice altă indicație pe care ele o consideră utilă.

Articolul 7

1. Expeditorul răspunde pentru toate cheltuielile și daunele pricinuite transportatorului din cauza inexactității sau insuficienței:

- a) indicațiilor menționate în articolul 6 paragraful 1 b), d), e), f), g), h) și j);
- b) indicațiilor menționate în articolul 6 al paragrafului 2;
- c) oricăror alte indicații sau instrucțiuni date de el pentru emiterea scrisorii de trăsură sau pentru a fi inserate în aceasta.

2. Dacă, la cererea expeditorului, transportatorul înscrie în scrisoarea de trăsură mențiunile indicate în paragraful 1 al prezentului articol, se consideră, pînă la proba contrarie, că acesta a acționat în contul expeditorului.

3. Dacă scrisoarea de trăsură nu conține mențiunea prevăzută în articolul 6 paragraful 1 k), transportatorul răspunde pentru toate cheltuielile și daunele pe care le-ar suporta persoana care are dreptul să dispună asupra mărfii datorită acestei omisiuni.

Articolul 8

1. La primirea mărfii, transportatorul este obligat să verifice:

- a) exactitatea mențiunilor din scrisoarea de trăsură referitoare la numărul de colete, cît și la marcajul și la numerele lor;
- b) starea aparentă a mărfii și a ambalajului ei.

2. Dacă transportatorul nu are mijloace rezonabile de a verifica exactitatea mențiunilor indicate în paragraful 1 a) al prezentului articol, el va înscrie în scrisoarea de trăsură rezerve care trebuie să fie motivate. El trebuie, de asemenea, să motiveze toate rezervele pe care le face cu privire la starea aparentă a mărfii și a ambalajului ei. Aceste rezerve nu angajează pe expeditor, dacă acesta nu le-a acceptat în mod expres în scrisoarea de trăsură.

3. Expeditorul are dreptul să ceară verificarea de către transportator a greutății brute a mărfii sau a cantității acesteia altfel exprimate. El poate cere, de asemenea, verificarea conținutului coletelor. Transportatorul poate cere plata cheltuielilor de verificare. Rezultatul verificărilor se consemnează în scrisoarea de trăsură.

Articolul 9

1. Scrisoarea de trăsură face dovada, pînă la proba contrarie, a condițiilor contractului și a primirii mărfii de către transportator.

2. În absența înscrierii în scrisoare de trăsură a rezervelor motivate ale transportatorului, există prezumția că marfa și ambalajul ei erau în stare aparent bună la momentul primirii de către transportator și că numărul de colete, cît și marcajele și numerele lor erau conforme cu mențiunile din scrisoarea de trăsură.

Articolul 10

Expeditorul este răspunzător față de transportator pentru daunele pricinuite persoanelor, materialului sau altor mărfuri, precum și pentru cheltuielile cauzate de defectuzitatea ambalajului mărfii, afară de cazul cînd defectuzitatea, fiind aparentă sau cunoscută transportatorului în momentul primirii mărfii, transportatorul nu a făcut rezerve cu privire la aceasta.

Articolul 11

1. În vederea îndeplinirii formalităților de vamă și a altora care trebuie făcute înainte de eliberarea mărfii, expeditorul trebuie să anexeze la scrisoarea de trăsură sau să pună la dispoziția transportatorului documentele necesare și să-i furnizeze toate informațiile cerute.

2. Transportatorul nu este obligat să examineze dacă aceste documente și informații sunt exacte sau suficiente. Expeditorul este răspunzător față de transportator pentru toate daunele care ar putea rezulta din lipsa, insuficiența sau din neregularitatea acestor documente și informații, în afară de cazul în care culpa este a transportatorului.

3. Transportatorul este răspunzător ca și un comisionar de consecințele pierderii sau utilizării inexacte a documentelor menționate în scrisoarea de trăsură și care o însoțesc sau care i s-au predat: totuși, despăgubirea pusă în sarcina sa nu o va depăși pe aceea care ar fi datorată în caz de pierdere a mărfii.

Articolul 12

1. Expeditorul are dreptul de dispoziție asupra mărfii, în special să ceară transportatorului oprirea transportului, schimbarea locului prevăzut pentru eliberare sau să elibereze marfa unui alt destinatar decât cel indicat în scrisoarea de trăsură.

2. Acest drept se stinge în momentul în care al doilea exemplar al scrisorii de trăsură este remis destinatarului sau dacă acesta își exercită dreptul prevăzut de articolul 13 paragraful 1; din acel moment, transportatorul trebuie să se conformeze ordinilor destinatarului.

3. Dreptul de dispoziție aparține totuși destinatarului din momentul întocmirii scrisorii de trăsură, dacă expeditorul face o mențiune în acest sens pe această scrisoare.

4. Dacă, exercitând dreptul său de dispoziție, destinatarul îi ordonă eliberarea mărfii unei alte persoane, aceasta nu poate desemna alți destinatari.

5. Exercițiul dreptului de dispoziție este supus următoarei condiții:

a) expeditorul sau, în cazul indicat în paragraful 3 al prezentului articol, destinatarul, care vrea să exercite acest drept, trebuie să prezinte primul exemplar al scrisorii de trăsură, pe care trebuie să fie înscrise noile instrucțiuni date transportatorului și să despăgubească pe transportator pentru cheltuielile și prejudiciul pe care le-a antrenat executarea acestor instrucțiuni;

b) executarea acestor instrucțiuni trebuie să fie posibilă în momentul în care instrucțiunile parvin persoanei care trebuie să le execute și nu trebuie nici să împiedice exploatarea normală a întreprinderii transportatorului, nici să aducă prejudicii expeditorilor sau destinatarilor altor transporturi;

c) instrucțiunile nu trebuie niciodată să aibă ca efect divizarea transportului.

6. În cazul în care, datorită dispozițiilor prevăzute în paragraful 5 b) al prezentului articol, transportatorul nu poate executa instrucțiunile pe care le primește, el trebuie să înștiințeze imediat despre aceasta persoana care a dat aceste instrucțiuni.

7. Transportatorul care nu execută instrucțiunile date în condițiile prevăzute de prezentul articol sau care s-a conformat acestor instrucțiuni fără să fi cerut prezentarea primului exemplar al scrisorii de trăsură va fi răspunzător față de cel care are dreptul să ceară acoperirea prejudiciului cauzat de acest drept.

Articolul 13

1. După sosirea mărfii la locul prevăzut pentru eliberare, destinatarul are dreptul de a cere ca al doilea exemplar al scrisorii de trăsură să-i fie remis și ca marfa să-i fie eliberată contra unei dovezi de primire. Dacă pierderea mărfii este stabilită sau dacă marfa nu a

sosit la expirarea termenului prevăzut în articolul 19, destinatarul este autorizat să pretindă în numele său de la transportator drepturile care rezultă din contractul de transport.

2. Destinatarul care se prevalează de drepturile care îi sunt acordate de paragraful 1 al prezentului articol, este obligat să plătească creanțele care rezultă din scrisoarea de trăsură. În caz de contestare a acestora, transportatorul nu este obligat să efectueze eliberarea mărfii decât în cazul în care destinatarul a depus o cauțiune.

Articolul 14

1. Dacă, pentru un motiv oarecare, executarea contractului în condițiile prevăzute în scrisoarea de trăsură este sau devine imposibilă înainte de sosirea mărfii la locul prevăzut pentru eliberare, transportatorul este obligat să ceară instrucțiuni persoanei care are dreptul să dispună de marfă, în conformitate cu articolul 12.

2. Totuși, dacă circumstanțele permit efectuarea transportului în condiții care diferă de cele prevăzute în scrisoarea de trăsură și dacă transportatorul nu a putut să obțină în timp util instrucțiunile de la persoana care are dreptul de a dispune de marfă conform articolului 12, el va lua măsurile pe care le consideră ca fiind cele mai bune în interesul persoanei care are dreptul de a dispune de marfă.

Articolul 15

1. În cazul în care după sosirea mărfii la locul de destinație se ivesc impedimente la eliberare, transportatorul cere instrucțiuni de la expeditor. Dacă destinatarul refuză marfa, expeditorul are dreptul de a dispune de aceasta, fără a prezenta primul exemplar al scrisorii de trăsură.

2. Chiar dacă a refuzat marfa, destinatarul poate oricând să ceară eliberarea ei atît timp cît transportatorul nu a primit instrucțiuni contrarii de la expeditor.

3. Dacă impedimentul la eliberarea mărfii apare după ce destinatarul, conform dreptului pe care îl deține în virtutea articolului 12 paragraful 3, a dat ordin de a se elibera marfa unei alte persoane, destinatarul se substituie expeditorului, iar această altă persoană destinatarului, pentru aplicarea paragrafelor 1 și 2 de mai sus.

Articolul 16

1. Transportatorul are dreptul la rambursarea cheltuielilor legate de solicitarea de instrucțiuni sau cele determinate de executarea instrucțiunilor primite cu condiția ca aceste cheltuieli să nu fie consecința culpei sale.

2. În cazurile indicate în articolul 14 paragraful 1 și în articolul 15, transportatorul poate să descarce imediat marfa în contul persoanei care are dreptul să dispună de aceasta; după această descărcare, transportul este considerat terminat. Transportatorul își asumă atunci păstrarea mărfii. El poate totodată să încredințeze marfa unui terț și nu este atunci răspunzător decât de alegerea judicioasă a acestui terț. Marfa rămîne grevată de creanțele rezultînd din scrisoarea de trăsură și de toate celelalte cheltuieli.

3. Transportatorul poate să procedeze la vînzarea mărfii fără să aștepte instrucțiuni de la persoana care are dreptul să dispună, cînd natura perisabilă a mărfii sau starea ei o justifică sau cînd cheltuielile pentru păstrare sunt disproporționale față de valoarea mărfii. În celelalte cazuri el poate, de asemenea, proceda la vînzarea mărfii, dacă, într-un termen rezonabil, el nu a primit din partea persoanei care are dreptul să dispună de marfă instrucțiuni contrarii a căror executare nu poate fi cerută în mod echitabil.

4. Dacă marfa a fost vîndută în baza dispozițiilor prezentului articol, suma obținută din vînzare trebuie pusă la dispoziția persoanei care are dreptul de a dispune de marfă, minus cheltuielile care grevează marfa. Dacă aceste cheltuieli sunt mai mari decît suma obținută din vînzare, transportatorul are dreptul la diferență.

5. Procedura utilizată în caz de vânzare este determinată de legea sau de uzanțele locului unde se găsește marfa.

Capitolul IV

Răspunderea transportatorului

Articolul 17

1. Transportatorul este răspunzător pentru pierderea totală sau parțială sau pentru avariere, produse între momentul primirii mărfii și cel al eliberării acesteia, cât și pentru întârzierea în eliberare.

2. Transportatorul este exonerat de această răspundere dacă pierderea, avaria sau întârzierea a avut drept cauză o culpă a persoanei care are dreptul să dispună de marfă, un ordin al acesteia nerezultând dintr-o culpă a transportatorului, un viciu propriu al mărfii sau de circumstanțe pe care transportatorul nu putea să le știe și ale căror consecințe nu le putea preveni.

3. Transportatorul nu poate invoca, pentru a fi exonerat de răspundere, nici defectiunea vehiculului pe care-l folosește pentru efectuarea transportului, nici culpa persoanei de la care a închiriat vehiculul sau a prepușilor acesteia.

4. Ținând cont de articolul 18 paragrafele 2 pînă la 5 transportatorul este exonerat de răspundere dacă pierderea sau avaria rezultă din riscurile particulare aferente uneia sau mai multora dintre următoarele cauze:

a) folosirea de vehicule descoperite, fără prelate, dacă această folosire a fost convenită într-un mod expres și menționată în scrisoarea de trăsură;

b) lipsa sau defectuoșitatea ambalajului pentru mărfurile expuse prin felul lor la stricăciuni sau avariere, dacă aceste mărfuri nu sunt ambalate sau sunt rău ambalate;

c) manipularea, încărcarea, stivuirea sau descărcarea mărfii de către expeditor sau destinatar sau de către persoane care acționează în contul expeditorului sau destinatarului;

d) natura unor mărfuri expuse, datorită însăși naturii lor, fie la pierdere totală sau parțială, fie la avarie în special prin spargere, rugină, deteriorare internă și spontană, uscare, curgere, pierdere normală sau prin acțiunea insectelor sau a rozătoarelor;

e) insuficiența sau imperfecțiunea marcajelor sau a numerelor coletelor;

f) transportul de animale vii.

5. Dacă în baza prezentului articol, transportatorul nu răspunde de unii factori care au cauzat dauna, răspunderea sa nu este angajată decît în măsura în care factorii de care el răspunde, în baza prezentului articol, au contribuit la daună.

Articolul 18

1. Sarcina probei că pierderea, avaria sau întârzierea transportării a avut drept cauză unul dintre factorii prevăzuți în articolul 17 paragraful 2 incumbă transportatorului.

2. Cînd transportatorul stabilește că, ținînd seama de circumstanțele de fapt, pierderea sau avarierea a putut să rezulte din unul sau mai multe riscuri particulare prevăzute în articolul 17 paragraful 4, există prezumția că ea a rezultat din această cauză. Cel în drept poate cere să facă dovada că dauna nu a avut drept cauză în întregime sau parțial unul dintre aceste riscuri.

3. Prezumția arătată mai sus nu este aplicabilă în cazul prevăzut de articolul 17 paragraful 4 a), dacă este vorba de o pierdere anormală sau o pierdere de colete.

4. Dacă transportul este efectuat cu ajutorul unui vehicul amenajat în vederea protejării mărfurilor împotriva influenței căldurii, a frigului, a variațiilor de temperatură sau a umidității aerului, transportatorul nu poate invoca beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 d) decît dacă face dovada că toate mărfurile care îl incumbă, ținînd cont de circumstanțe, au fost luate în ceea ce privește

alegerea, întreținerea și folosirea acestor amenajări și că el s-a conformat instrucțiunilor speciale care i-au fost date.

5. Transportatorul nu poate invoca beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 f) decât dacă face dovada că toate măsurile care îl incumbă în mod normal, ținând cont de circumstanțe, au fost luate și că el s-a conformat instrucțiunilor speciale care i-au fost date.

Articolul 19

Se consideră întârziere la eliberare atunci când marfa nu a fost eliberată în termenul convenit sau, dacă nu a fost convenit un termen, atunci când durata efectivă a transportului depășește timpul care în mod rezonabil este acordat unui transportator diligent, ținându-se cont de circumstanțe și, printre altele, în cazul unei încărcări parțiale, de timpul necesar pentru asamblarea unei încărcături complete în condiții normale.

Articolul 20

1. Cel în drept poate să considere marfa pierdută, fără a prezenta alte dovezi, când aceasta nu a fost eliberată în termen de 30 de zile de la expirarea termenului convenit sau, dacă nu a fost convenit un asemenea termen, în termen de 60 de zile de la primirea mărfii de către transportator.

2. Cel în drept poate, primind despăgubirea pentru marfa pierdută, să ceară, în scris, să fie înștiințat imediat, în cazul în care marfa ar fi găsită în cursul anului care urmează plății despăgubirii. Confirmarea primirii unei astfel de cereri se comunică în scris.

3. În termen de 30 de zile de la primirea unei atări înștiințări cel în drept poate cere ca marfa să-i fie predată contra plății creanțelor rezultând din scrisoarea de trăsură și contra restituirii despăgubirii primite, deducându-se eventual cheltuielile care ar fi fost cuprinse în această despăgubire și sub rezerva tuturor drepturilor la despăgubire pentru întârzierea la eliberare prevăzută în articolul 23 și, după caz, în articolul 20.

4. În cazul lipsei fie a cererii prevăzute în paragraful 2, fie a instrucțiunilor date în termenul de 30 de zile prevăzut în paragraful 3, sau dacă marfa a fost găsită după un an de la plata despăgubirii, transportatorul poate dispune de aceasta conform legislației locului unde se găsește marfa.

Articolul 21

Dacă marfa este eliberată destinatarului fără incasarea sumei ramburs care ar fi trebuit să fie percepută de către transportator în virtutea dispozițiilor contractului de transport, transportatorul este obligat să despăgubească pe expeditor cu suma ramburs, fără a fi prejudiciat în dreptul său în regres împotriva destinatarului.

Articolul 22

1. Dacă expeditorul predă transportatorului mărfuri periculoase, el îi semnaleză acestuia natura exactă a pericolului pe care mărfurile îl prezintă și îi indică eventual precauțiile care trebuie luate. În cazul când această semnalare nu a fost consemnată în scrisoarea de trăsură, sarcina de a face dovada, prin orice mijloace, că transportatorul a avut cunoștința de natura exactă a pericolului pe care îl prezenta transportul mărfurilor sus-menționate revine expeditorului sau destinatarului.

2. Mărfurile periculoase care nu au fost cunoscute ca atare de către transportator în condițiile prevăzute de paragraful 1 al prezentului articol pot fi, în orice moment și în orice loc, descărcate, distruse sau făcute inofensive de către transportator, fără nici o despăgubire: expeditorul este în plus răspunzător pentru toate cheltuielile și daunele rezultând din predarea la transport a acestor mărfuri sau pentru transportul lor.

Articolul 23

1. Cînd, în conformitate cu dispozițiile prezentei Convenții, este pusă în sarcina transportatorului o despăgubire pentru pierderea totală sau parțială a mărfii, această despăgubire este calculată după valoarea mărfii la locul și în momentul primirii acesteia pentru transport.

2. Valoarea mărfii este determinată pe baza cursului bursei sau, în lipsa acestuia, pe baza prețului curent al pieței, sau, în lipsa amîndurora, pe baza valorii normale a mărfurilor de același fel și de aceeași calitate.

3. Totuși, cuantumul despăgubirii nu poate depăși 25 franci per kilogram de greutate brută lipsă. Prin franc se înțelege francul-aur, cu greutatea de 10/31 grame și conținut de finețe de 0,900.

4. În plus, se restituie taxa de transport, taxele vamale și alte cheltuieli ivite cu ocazia transportului mărfii, în totalitate în caz de pierdere totală și proporțional în caz de pierdere parțială; alte daune-interese pentru pierdere nu sunt datorate.

5. În caz de întîrziere, dacă cel în drept face dovada că din această întîrziere a rezultat un prejudiciu, transportatorul este ținut să plătească daune care nu pot depăși prețul transportului.

6. O despăgubire mai mare nu poate fi pretinsă decît în caz de declarare a valorii mărfii sau de declarare de interes special la predare, conform articolelor 24 și 26.

Articolul 24

Expeditorul poate să declare în scrisoarea de trăsură, contra plății unui supliment de preț convenit, o valoare a mărfii care depășește limita menționată în paragraful 3 al articolului 23 și, în acest caz, valoarea declarată înlocuiește această limită.

Articolul 25

1. În caz de avarie, transportatorul plătește contravaloarea deprecierei mărfii, calculată pe baza valorii stabilite în conformitate cu articolul 23 paragrafele 1, 2 și 4.

2. Totuși, despăgubirea nu poate să depășească:

a) dacă totalul expediției este depreciat prin avarie, suma care ar fi trebuit plătită în caz de pierdere totală;

b) dacă numai o parte a expediției a fost depreciată prin avarie, suma care ar trebui plătită în caz de pierdere a părții depreciate.

Articolul 26

1. Expeditorul poate fixa, făcînd mențiunea respectivă în scrisoarea de trăsură și contra plății unui supliment de preț stabilit convenit, suma care reprezintă un interes special la eliberare, pentru cazul unei pierderi sau avarii și pentru cazul depășirii termenului convenit.

2. Dacă a fost făcută o declarație de interes special la eliberare, poate fi cerută - independent de despăgubirile prevăzute în articolele 23, 24 și 25 și pînă la concurența contravalorii interesului declarat - o despăgubire egală cu o pagubă suplimentară pentru care s-a făcut dovada.

Articolul 27

1. Cel în drept poate să pretindă dobînzii pentru pagubele suferite. Aceste dobînzii, calculate la 5% pe an, curg din ziua reclamației adresate în scris transportatorului sau, dacă nu a existat o reclamație, din ziua introducerii acțiunii în justiție.

2. Dacă elementele care servesc ca bază de calcul al despăgubirii nu sunt exprimate în moneda țării în care se cere plata, convertirea va fi făcută la cursul zilei și locului plății despăgubirii.

Articolul 28

1. În cazurile în care, potrivit legii aplicabile, pierderea, avaria sau întîrzierea survenită în cursul unui transport supus prezentei Convenții, pot da loc unei reclamații extracontractuale, transportatorul

se poate prevala de dispozițiile prezentei Convenții care exclud răspunderea sa sau care determină ori limitează despăgubirile datorate.

2. În cazul când, pentru pierdere, avarie sau întârziere intervine răspunderea extracontractuală a uneia dintre persoanele pentru care transportatorul răspunde potrivit prevederilor articolului 3, această persoană poate, de asemenea, să se prevaleze de dispozițiile prezentei Convenții care exclud răspunderea transportatorului sau care determină ori limitează despăgubirile datorate.

Articolul 29

1. Transportatorul nu are dreptul să se prevaleze de dispozițiile prezentului capitol care exclud sau limitează răspunderea sau care răstoarnă sarcina probei, dacă paguba a fost provocată din dolul său sau dintr-o culpă care îi este imputabilă și care, în conformitate cu legea țării căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat, este considerată echivalentă cu un dol.

2. Același lucru este valabil și dacă faptele săfârșite cu dol sau culpă sunt ale prepușilor transportatorului sau ale oricărei alte persoane la serviciile cărora el recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau persoane lucrează în exercițiul funcțiunii lor. În acest caz, prepușii sau celelalte persoane nu au dreptul de a se prevala, în ceea ce privește răspunderea lor, de dispozițiile din prezentul capitol, menționate în paragraful 1.

Capitolul V

Reclamații și acțiuni

Articolul 30

1. Dacă destinatarul a primit marfă fără să fi constatat starea ei în contradictoriu cu transportatorul sau dacă cel mai târziu în momentul eliberării, când este vorba de pierderi ori avarii aparente, sau în termen de 7 zile de la data eliberării, în afară de duminici și sărbători legale, când este vorba de pierderi sau avarii neaparente, nu a făcut rezerve transportatorului, indicând natura generală a pierderii sau avariei, se prezumă pînă la proba contrarie, că a primit marfa în valoarea descrisă în scrisoarea de trăsură. Rezervele arătate mai sus trebuie să fie făcute în scris dacă este vorba de prevederi sau de avarii neaparente.

2. Dacă starea mărfii a fost constatată în mod contradictoriu de către destinatar și transportator, dovada contrarie rezultatului acestei constatări nu poate fi făcută decît dacă este vorba de pierderi sau de avarii aparente și dacă destinatarul a adresat rezervele sale în scris transportatorului în termen de 7 zile, în afara duminicilor și sărbătorilor legale, de la data acestei constatări.

3. O depășire a termenului de eliberare poate da loc unei despăgubiri numai dacă a fost adresată o rezervă în scris, în termen de 21 de zile de la data punerii mărfii la dispoziția destinatarului.

4. Data eliberării sau, după caz, cea a constatării sau a punerii mărfii la dispoziție nu se include în termenele prevăzute în prezentul articol.

5. Transportatorul și destinatarul trebuie să-și acorde în mod reciproc toate înlesnirile rezonabile pentru condițiile și verificările necesare.

Articolul 31

1. Pentru toate litigiile decurgînd din transporturile supuse prezentei Convenții, reclamantul poate să sesizeze în afara organelor de jurisdicție ale țărilor contractante, desemnate de comun acord de către părți, organele de jurisdicție din țara pe teritoriul căreia:

a) se află reședința obișnuită a pîrîtului, sediul său principal sau sucursala ori agenția prin intermediul căreia contractul de transport a fost încheiat;

b) este situat locul preluării mărfurilor sau a celui prevăzut

pentru eliberarea mărfurilor, și nu poate sesiza decât aceste organe de jurisdicție.

2. Dacă în cazul unui litigiu din cele arătate la paragraful 1 din prezentul articol este în curs de judecată o acțiune la un organ de jurisdicție competent potrivit prevederilor acestui paragraf sau dacă într-un asemenea litigiu s-a pronunțat o hotărîre de către un astfel de organ de jurisdicție, nu mai poate fi introdusă aceeași acțiune pentru aceeași cauză între aceleași părți, cu excepția cazului în care hotărîrea organului de jurisdicție la care a fost introdusă prima acțiune nu este pasibilă de a fi executată în țara în care este introdusă noua acțiune.

3. Dacă într-un litigiu prevăzut în paragraful 1 din prezentul articol o hotărîre dată de un organ de jurisdicție al unei țări contractante a devenit executorie în această țară, ea devine, de asemenea, executorie în fiecare dintre celelalte țări contractante, imediat după îndeplinirea formalităților prevăzute în acest scop în țara dată. Aceste formalități nu pot duce la o revizuire a cauzei.

4. Dispozițiile paragrafului 3 din prezentul articol se aplică hotărîrilor pronunțate contradictoriu, celor pronunțate în lipsa tranzacțiilor judiciare, dar nu se aplică hotărîrilor judecătorești care sunt cu execuție provizorie, nici hotărîrilor prin care se acordă, în afara cheltuielilor de judecată, daune-interese împotriva unui reclamant ca urmare a respingerii totale sau parțiale a acțiunii sale.

5. Pentru asigurarea plății cheltuielilor ocazionate de acțiunile în justiție, cauzate de transporturile supuse prezentei Convenții, nu se poate solicita cauțiunea cetățenilor țărilor contractante care își au domiciliul sau un sediu în una dintre aceste țări.

Articolul 32

1. Acțiunile derivînd din transporturile supuse prezentei Convenții se prescriu în termen de un an. Totuși, în caz de dol sau culpă considerată de legea țării, căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat ca echivalentă cu dolul, termenul de prescripție este de 5 ani. Termenul de prescripție curge:

a) în caz de pierdere parțială, de avarie sau de întîrziere - din ziua în care marfa a fost eliberată;

b) în caz de pierdere totală - începînd de la a treizecea zi după expirarea termenului convenit sau, dacă nu a fost convenit nici un termen, începînd de la a șaiszecea zi de la primirea mărfii de către transportator;

c) în toate celelalte cazuri - începînd de la expirarea unui termen de 3 luni de la data încheierii contractului de transport.

Ziua indicată mai sus ca punct de plecare al prescripției acțiunii nu este cuprinsă în termen.

2. O reclamație scrisă suspendă prescripția pînă în ziua în care transportatorul respinge reclamația în scris și restituie documentele care erau anexate. În caz de acceptare parțială a reclamației, prescripția nu-și reia cursul său decât pentru partea din reclamație care rămîne litigioasă. Dovada primirii reclamației sau a răspunsului și a restituirii documentelor cade în sarcina părții care invocă acest fapt. Reclamațiile ulterioare avînd același obiect nu suspendă prescripția.

3. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 de mai sus, suspendarea prescripției este reglementată potrivit legii țării căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat. Această prevedere se aplică și în cazul intreruperii prescripției.

4. Acțiunea prescrisă nu mai poate fi exercitată nici sub formă de cerere reconvențională sau de excepție.

Articolul 33

Contractul de transport poate să conțină o clauză atribuind competența unui tribunal arbitral, cu condiția ca această clauză să prevadă că tribunalul arbitral va aplica dispozițiile prezentei Convenții.

Capitolul VI

Dispoziții referitoare la transportul efectuat de transportatori succesivi

Articolul 34

Dacă un transport care face obiectul unui contract unic este executat în mod succesiv de către mai mulți transportatori rutieri, fiecare dintre aceștia își asumă răspunderea executării transportului total, transportatorul al doilea și fiecare dintre transportatorii următori devenind, prin primirea de către ei a mărfii și a scrisorii de trăsură, Părți la contract, în condițiile prevăzute în scrisoarea de trăsură.

Articolul 35

1. Transportatorul care preia marfa de la transportatorul precedent îi remite acestuia o confirmare de primire datată și semnată. El trebuie să-și înscrie numele și adresa sa pe al doilea exemplar al scrisorii de trăsură. Dacă este cazul, ei completează pe acest exemplar, cât și pe confirmarea de primire, rezervele sale de natura celor prevăzute în articolul 8 paragraful 2.

2. Dispozițiile articolului 9 se aplică relațiilor dintre transportatorii succesivi.

Articolul 36

Atît timp cît nu este vorba de o cerere reconvențională sau de o excepție formulată în fața unei instanțe referitoare la o acțiune întemeiată pe același contract de transport, acțiunea privind răspunderea pentru pierdere, avarie sau întîrziere nu poate fi îndreptată decît împotriva primului transportator, ultimului transportator sau transportatorului care a executat partea din transport pe parcursul căruia s-a produs faptul care a cauzat pierderea, avaria sau întîrzierea; acțiunea poate fi îndreptată în același timp împotriva mai multor dintre acești transportatori.

Articolul 37

Transportatorul care a plătit despăgubiri, în conformitate cu dispozițiile prezentei Convenții, are dreptul de regres, pentru suma plătită, împreună cu dobînzile și cheltuielile suportate, contra transportatorilor care au participat la executarea contractului de transport conform dispozițiilor următoare:

a) transportatorul prin fapta căruia s-a produs paguba trebuie să suporte singur despăgubirea plătită de el sau de un alt transportator;

b) dacă paguba s-a produs prin fapta a doi sau mai mulți transportatori, fiecare dintre ei trebuie să plătească o sumă proporțională cu partea sa de răspundere: dacă evaluarea părților de răspundere este imposibilă, fiecare dintre ei este răspunzător proporțional cu partea de remunerare a transportului care îi revine;

c) dacă nu se poate stabili care dintre transportatori răspunde pentru pagubă, despăgubirea se repartizează între toți transportatorii, în proporția fixată în punctul "b".

Articolul 38

Dacă unul dintre transportatori nu este solvabil, partea de despăgubire care îi incumbă și pe care nu a plătit-o se repartizează între toți ceilalți transportatori, proporțional cu remunerarea lor.

Articolul 39

1. Transportatorul împotriva căruia se exercită un regres potrivit prevederilor articolelor 37 și 38 nu poate contesta valabilitatea plății efectuate de către transportatorul care exercită regresul, dacă despăgubirea a fost stabilită prin hotărîre judecătorească, cu condiția să fi fost informat legal asupra procesului și să fi avut posibilitatea să intervină.

2. Transportatorul care voințește să exercite dreptul său în regres poate să-l formuleze înaintea tribunalului competent al țării în care unul dintre transportatorii interesați își are reședința obișnuită, sediul său principal sau sucursala ori agenția prin intermediul căreia a fost încheiat contractul de transport. Regresul poate fi exercitat împotriva tuturor transportatorilor interesați, printr-o singură acțiune.

3. Dispozițiile articolului 31 paragrafele 3 și 4 se aplică hotărîrilor judecătorești privind acțiunile în regres prevăzute în articolele 37 și 38.

4. Dispozițiile articolului 32 sunt aplicabile acțiunilor în regres între transportatori. Totuși, prescripția curge fie din ziua pronunțării unei hotărîri judecătorești definitive, prin care se fixează despăgubirile care urmează să fie plătite în virtutea dispozițiilor prezentei Convenții, fie, în cazul în care o astfel de hotărîre nu există, începînd din ziua plății efective.

Articolul 40

Transportatorii sunt liberi să convină între ei asupra unor dispoziții derogatorii de la cele prevăzute în articolele 37 și 38.

Capitolul VII

Nulitatea stipulațiilor contrare convenției

Articolul 41

1. Sub rezerva dispozițiilor articolului 40, este nulă și fără nici un efect orice stipulație care, direct sau indirect, ar deroga de la dispozițiile prezentei Convenții. Nulitatea unor astfel de stipulații nu atrage nulitatea celorlalte prevederi ale contractului.

2. În special vor fi nule toate clauzele prin care s-ar ceda transportatorului beneficiul asigurării mărfii sau orice altă clauză analoagă, ca și orice clauză care schimbă sarcina probei.

Capitolul VIII

Dispoziții finale

Articolul 42

1. Prezenta Convenție este deschisă pentru semnare sau aderare țărilor membre ale Comisiei Economice pentru Europa și țările admise în comisie cu titlu consultativ conform paragrafului 8 al mandatului acestei comisii.

2. Țările susceptibile să participe la anumite lucrări ale Comisiei Economice pentru Europa, conform paragrafului 11 al mandatului acestei comisii, pot deveni Părți Contractante la prezenta Convenție, aderînd la ea după intrarea sa în vigoare.

3. Convenția va fi deschisă pentru semnare pînă la 1 august 1956 inclusiv. După această dată, ea va fi deschisă pentru aderare.

4. Prezenta Convenție va fi rarificată.

5. Ratificarea sau aderarea va fi efectuată prin depunerea unui instrument la Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 43

1. Prezenta Convenție va intra în vigoare în a nouăzecea zi după ce cinci dintre țările menționate în paragraful 1 al articolului 42 vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare țară care o va ratifica sau va adera la ea după ce cinci țări vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare, prezenta Convenție va intra în vigoare în a nouăzecea zi după depunerea instrumentului de ratificare sau de aderare a țării respective.

Articolul 44

1. Fiecare Parte Contractantă va putea denunța prezenta Convenție printr-o notificare adresată Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite.

2. Denunțarea va intra în vigoare la 12 luni de la data primirii

notificării de denunțare de către Secretarul General.

Articolul 45

Dacă după intrarea în vigoare a prezentei Convenții numărul Părților Contractante va scădea, ca urmare a denunțărilor, la mai puțin de cinci, prezenta Convenție va înceta să mai fie în vigoare, începând cu data la care ultima dintre aceste denunțări va deveni valabilă.

Articolul 46

1. Orice țară va putea, în momentul depunerii instrumentului de ratificare sau de aderare sau la orice dată ulterioară, să declare, prin notificare adresată Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite, că prezenta Convenție va fi aplicabilă la totalitatea sau numai la o parte a teritoriilor pe care le reprezintă în plan internațional. Convenția va fi aplicabilă teritoriului sau teritoriilor menționate în notificare după a noăzecea zi din momentul primirii acestei notificări de către Secretarul General sau, dacă la această dată Convenția încă nu a intrat în vigoare, de la data intrării sale în vigoare.

2. Orice țară care va fi făcut, conform paragrafului precedent o declarație având drept efect aplicarea prezentei Convenții pe un teritoriu pe care ea îl reprezintă pe plan internațional, va putea, conform articolului 44, să denunțe Convenția în ceea ce privește numitul teritoriu.

Articolul 47

Orice litigiu între două sau mai multe Părți Contractante privind interpretarea sau aplicarea prezentei Convenții, pe care Părțile nu au putut să-l reglementeze prin tratative sau prin alt mijloc, va putea fi adus, la cererea oricăreia dintre Părțile Contractante interesate înaintea Curții Internaționale de Justiție, pentru a fi soluționat de aceasta.

Articolul 48

1. Fiecare Parte Contractantă va putea, în momentul când va semna sau ratifica prezenta Convenție sau va adera la ea, să declare că ea nu se consideră legată de prevederile articolului 47 al Convenției. Celelalte Părți Contractante nu vor fi legate prin articolul 47 față de orice Parte Contractantă care a formulat o astfel de rezervă.

2. Orice Parte Contractantă care a formulat o rezervă conform paragrafului 1 va putea în orice moment să ridice această rezervă printr-o notificare adresată Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite.

3. Nici o altă rezervă la prezenta Convenție nu va fi admisă.

Articolul 49

1. După ce prezenta Convenție va fi fost în vigoare timp de 3 ani, orice Parte Contractantă va putea, prin notificare adresată Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite, să ceară convocarea unei conferințe cu scopul de a revizui prezenta Convenție. Secretarul General va notifica această cerere tuturor Părților Contractante și va convoca o conferință de revizuire dacă, într-un termen de 4 luni de la data notificării adresate de el, cel puțin un sfert din numărul Părților Contractante îi notifică acordul lor față de această cerere.

2. Dacă o conferință este convocată conform paragrafului precedent, Secretarul General va înștiința despre aceasta toate Părțile Contractante și le va invita să prezinte, în termen de 3 luni, propuneri spre examinare. Secretarul General va comunica tuturor Părților Contractante ordinea de zi provizorie a conferinței, precum și textul acestor propuneri, cel mai târziu pînă la 3 luni înainte de deschiderea conferinței.

3. Secretarul General va invita la orice conferință convocată conform prezentului articol toate țările la care se referă paragraful 1 al articolului 42, precum și țările devenite Părți Contractante prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42.

Articolul 50

În afară de notificările prevăzute în articolul 42, Secretatul General al Organizației Națiunilor Unite va notifica țărilor vizate de paragraful 1 al articolului 42, cât și țărilor devenite Părți Contractante prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42:

- a) ratificările și aderările conform articolului 42;
- b) datele intrării în vigoare a prezentei Convenții, în conformitate cu articolul 43;
- c) denunțările conform articolului 44;
- d) abrogarea prezentei Convenții conform articolului 45;
- e) notificările primite conform articolului 46;
- f) declarațiile și notificările primite conform paragrafelor 1 și 2 ale articolului 48.

Articolul 51

După 31 august 1956 originalul prezentei Convenții va fi depus la Secretarul General al Organizațiilor Națiunilor Unite, care va trimite copii certificate fiecăreia dintre țările vizate în paragrafele 1 și 2 ale articolului 42.

Drept care subsemnații, valabil împuterniciți, au semnat prezenta Convenție.

Încheiată la Geneva, la nouăsprezece mai una mie nouă sute cincizeci și șase, într-un singur exemplar, în limbile engleză și franceză, ambele texte avînd aceeași valabilitate.